

Irsko: další pravo-zelená koalice

09.července 2007 Petr Sokol

Irsko se stalo další zemí, kde bude vláda složená z dosud nezvyklé koalice. Také v nové irské vládě vedle sebe zasednou ministři konzervativní strany a ekologické strany. Tato vládní konstelace, která byla ještě před několika lety velmi těžko představitelná, se stává v posledním roce překvapením evropské politické scény.

Dosavadní premiér Bertie Ahern obhájil 24. května se svou stranou, která nese v irštině název Fianna Fáil (FF, česky Vojáci osudu), potřetí za sebou pozici nejsilnější strany v dolní komoře irského parlamentu. Fianna Fáil sice ztratila čtyři křesla a bude jich mít nyní 77, ale odstup od jejího hlavního rivala, středopravicové strany Fine Gael (FG, Keltský kmen), zůstal velmi výrazný.

Ahernovu stranu ovšem postihla značná ztráta jeho dosavadního koaličního partnera – ekonomicky liberálních Pokrokových demokratů (PD). Ti získali jen dva mandáty místo dosavadních osmi a ve stošedesátišestičlenném parlamentu koalice Vojáků osudu a Pokrokových demokratů ztratila většinu.

Vítězství pro Aherna, ztráta pro koalici

Ahern, který byl všeobecně považován za velkého vítěze voleb, protože třetí výhra v řadě je v irské politice ojedinělým jevem a navíc ještě krátce před volbami výzkumy předvídal vítězství opozice, stál po sečtení volebních výsledků před výběrem tří variant. Jako první se mu nabízela možnost utvořit menšinovou koalici s Pokrokovými demokraty a chybějící hlasy získat dohodou s některými z 5 nezávislých kandidátů. Taková varianta by se ovšem velmi brzo mohla stát nestabilní. Navíc musel Ahern čelit snaze opozičního vůdce Endy Kennyho získat nezávislé na svou stranu a vytvořit koalici všech proti Vojákům osudu.

Další možností se proto pro Aherna stalo uzavření koalice s některou stranou, která stála vůči jeho dosavadní vládě v opozici a na výběr měl mezi Labouristickou stranou s 20 mandáty a „šestimandátovou“ Stranou zelených. Obě strany před volbami spolupráci s Ahernovými Vojáky osudu vyloučily. Jako flexibilnější se ukázali zelení. Jejich předseda Trevor Sargent sice v kampani prohlásil, že pokud zelení vstoupí do vlády s Ahernovou stranou, sám na svůj předsednický post rezignuje, ale po sečtení výsledků takovou vládní konstelaci velmi prosazoval. Pro Aherna byli navíc zelení přijatelnější než labouristé, a to hned ze dvou důvodů. Zaprvé, zelení disponovali mnohem menším počtem poslanců a Ahern jim případnou podporu vlády mohl „zaplatit“ mnohem menším počtem ministerských křesel. Zadruhé, program zelených byl v mnoha ohledech modernějších než ten labouristický.

Obě strany se poměrně rychle dohodly na vzájemné koalici. V patnáctičlenné vládě zasedlo 12 ministrů nominovaných stranou Vojáci osudu, dva zelení a ministryní zdravotnictví se stala jedna ze dvou poslankyň Pokrokových demokratů. Bertie Ahern byl zvolen potřetí v řadě irským premiérem, když ve volbě porazil Endu Kennyho z Irského kmene poměrem 89 ku 76 a když ho kromě tří vládních stran podpořila i část nezávislých poslanců. Naposledy se podařilo třikrát za sebou zvítězit ve volbách a získat post premiéra legendě irské politiky Eamonu de Valerovi.

Modro-zelené a černo-zelené vlády

Irsko se nově vytvořenou vládou zařadilo do stále větší skupiny zemí, které experimentují s vládami spojujícími konzervativce a ekology. Průkopníkem se v tomto ohledu staly německy mluvící země. V Německu i Rakousku ovšem tamní černo-zelené koalice křesťanských demokratů a zelených

nedosáhly výše než na komunální (v Německu) a zemskou úroveň (v Rakousku). Černo-zeleně se vládne například ve Frankfurtu nad Mohanem (od roku 2006) nebo ve spolkové zemi Horní Rakousko (od roku 2003).

Na celostátní úrovni si tak primát připsala Česká republika s trojkoalicí ODS-KDU-ČSL-Strana zelených. Velmi blízko bylo k podobné vládě také v Estonsku, kde po prvním kole koaličních jednání letos v březnu měla vzniknout koalice tří pravicových stran a zelených. Ovšem jednání ztroskotala na konkrétním rozdělení vládních postů a pravicové strany se nakonec dohodly na trojkoalici bez zelených.

Zelení sedí od letošního jara v koalici s pravicovými stranami také ve Finsku, kde doplňují trojlístek konzervativců, agrárních liberálů a švédské menšinové strany.

Po ustavení irské vlády tak zelení paradoxně zasedají v Evropě ve více koalicích s pravici než s levicí. Pravo-zelené koalice totiž vládou České republiky, Finsku a Irsku, zatímco levo-zelenou koalici najdeme jen v Itálii.